

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ
ІНОЗЕМНИХ МОВ
ДЛЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЦІЛЕЙ**

Збірник наукових статей

ЛЬВІВ - 2023

УДК 37.041:811

ББК 81.2р.

А 43

*Рекомендовано Вченою радою факультету № 2 ІПФПНП ЛьвДУВС
(протокол № 7 від 13.12.2023)*

Рецензенти:

Оленюк О.В., доцент кафедри англійської філології факультету іноземних мов Львівського національного університету імені Івана Франка кандидат філологічних наук, доцент

Андрусішин Р.М., заступник декана факультету №2 ІПФПНП Львівського державного університету внутрішніх справ кандидат юридичних наук

А 43 Актуальні проблеми навчання іноземних мов для спеціальних цілей: Збірник наукових статей / Укладач: Л.І. Кузьо. Львів: ЛьвДУВС, 2023. 131 с.

У збірнику акцентовано увагу на методичних аспектах, спрямованих на розвиток мовної культури як стратегічного засобу забезпечення лінгвістичної безпеки держави; формуванні іншомовної компетентності правоохоронців України, враховуючи сучасні виклики та потреби; міжкультурній іншомовній компетентності загалом, що стає ключовою у навчальному процесі. Увага приділена організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти, використанню інноваційних форм та методів навчання мов. Досліджено використання онлайн-навчання як альтернативної форми традиційного навчання, його переваги та виклики. Окремі дослідження присвячені викликам та можливостям, які виникають у зв'язку із сучасними умовами навчання мов, зокрема у мультикультурному аспекті, підкреслюючи важливість розуміння різноманітності культур у процесі вивчення та використання мов.

**УДК 37.041:811
ББК 81.2р.**

© Львівський державний університет
внутрішніх справ, 2023

ВИБІР МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ З МЕТОЮ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ

Анотація. У статті аналізується оптимальний вибір методів навчання з метою засвоєння здобувачами вищої освіти знань, умінь та навичок, а також формування світогляду, розвитку здібностей, реалізації навчаючої, виховної та розвиваючої функції навчання, набуття навичок самостійної роботи; узагальнено та осмислено досвід використання методів навчання на сучасному етапі, а також визначено критерії та процедури оптимального вибору методів навчання та умови їх успішного освоєння. У статті підкреслюється, що при аналізі методів навчання щодо їхньої ефективності необхідно порівнювати не ефективність методів загалом, а їх можливий ефект у вирішенні конкретного завдання навчального плану конкретної завдання навчальної програми. При вирішенні одних завдань один метод виявляється ефективнішим за інший, при вирішенні інших завдань вони міняються місцями. Далі слід на увазі, що порівняльна оцінка ефективності не заперечує ролі того чи іншого методу у вирішенні певного завдання, а лише підкреслює, що при виборі методів корисно віддавати перевагу тому з них, який повинен бути більш ефективними або можна підібрати певні їх комбінації для відповідних освітніх ситуацій. Саме їхнє поєднання в більшості випадків може виявитися найбільш дієвим при вирішенні відповідного завдання. Тільки правильне використання методів навчання сприятиме повнішому, глибшому та більш осмисленому засвоєнню знань, умінь та навичок здобувачами освіти, та здатне підготувати їх до самостійного набуття знань, до безперервної освіти.

Ключові слова: методи навчання іноземної мови, ефективність методів, навчальна діяльність, підвищення ефективності процесу навчання.

Abstract. The article analyzes the optimal selection of teaching methods in order to acquire knowledge, skills and abilities of university students, as well as to shape their

worldview, develop skills, implement the educational, educational and developmental functions of education, and acquire the ability to work independently; the experience of using teaching methods at the current stage was summarized and made sense of, and the criteria and procedures for the optimal selection of teaching methods and the conditions for their successful mastery were defined. The article emphasizes that when analyzing teaching methods regarding their effectiveness, it is necessary to compare not the effectiveness of methods in general but their possible effect in solving a specific task of the curriculum. When solving some tasks, one method turns out to be more effective than the other, while solving other tasks, places change. In addition, it should be remembered that a comparative assessment of effectiveness does not deny the role of this or that method in solving a specific task but only emphasizes that when choosing methods, it is worth giving preference to the one that should be more effective, or you can choose their combination for the appropriate educational situations. It is their combination that, in most cases, maybe the most effective in solving a given task. Only the correct application of teaching methods will contribute to a more complete, deeper and more significant acquisition of knowledge, skills and abilities by people seeking education and is able to prepare them for the independent acquisition of knowledge for lifelong learning.

***Keywords:** foreign language learning methods, effectiveness of methods, educational activities, increasing the effectiveness of the learning process.*

Постановка проблеми. Розвиток суспільства значною мірою залежить від людей в сфері освіти. Відповідно до Закону України «Про освіту», метою освіти є «...всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, формування цінностей і необхідних для успішної самореалізації компетентностей, виховання відповідальних громадян, які здатні до свідомого суспільного вибору та спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і суспільству, збагачення на цій основі інтелектуального, економічного, творчого, культурного потенціалу Українського народу, підвищення освітнього рівня громадян задля забезпечення сталого розвитку України та її європейського вибору» [3].

Оптимальний вибір методів навчання є надважливим для досягнення цієї мети: засвоєння здобувачами освіти знань, умінь та навичок, а також формування світогляду, розвиток здібностей, реалізація навчаючої, виховної та розвиваючої функції навчання, набуття навичок самостійної роботи.

Але на практиці значна частина випускників не володіють мовою на рівні програмних вимог. І це в той час, коли Президент України Володимир Зеленський подав до Верховної Ради законопроект «Про застосування англійської мови в Україні», яким передбачається офіційно закріпити статус англійської мови як однієї із мов міжнародного спілкування в Україні.

Аналіз останніх досліджень. Однією з причин низького рівня знань іноземної мови є складність обрати найбільш раціональні методи навчання, необхідні для ефективного проведення навчально-виховного процесу, а відтак, низька комунікативна спрямованість занять, традиційність використання пасивних методів навчання (розповідь, переказ тексту без розуміння змісту прочитаного), не виправдано часте звернення до рідної мови, відсутність емоційної гри на уроці. Так О.М. Альошина у статті «Сучасні методи та технології викладання іноземних мов у ВНЗ» зазначає, що вибір методів навчання має ґрунтуватися на творчості педагога та вимагає креативного підходу [1, 159-160].

С.М. Сошенко та Б.С. Коломієць звертають увагу на еволюцію методів викладання іноземної мови або оволодіння іноземною мовою, і роблять наголос на методі опори на фізичні дії, на метод «тихого» навчання [4].

О.С. Білик, І.М. Ключковська досліджують інтеграцію конкретних методів та прийомів навчання іноземних мов у вищих навчальних закладах та аналізують вибір методів для інтеграції залежно від мети навчання і його змісту [2].

Мета статті. Метою даного дослідження є аналіз узагальнення і осмислення досвіду використання методів навчання на сучасному етапі, а також визначення критеріїв та процедури оптимального вибору методів навчання та умов успішного оволодіння ними.

Виклад основного матеріалу. Метод діяльності – це систематизована сукупність кроків, які потрібно здійснити, щоб виконати певну задачу чи досягти

певної мети. Обираючи правильний метод, ми впевнено і найкоротшим шляхом отримуємо бажаний результат. Метод навчання це взаємопов'язана діяльність викладача та здобувача освіти, спрямована на досягнення поставлених навчально-виховних завдань.

Як показує практика у навчальному процесі найчастіше використовуються близькі та зрозумілі методи навчання такі як розповідь, бесіда, лекція, показ ілюстрацій, показ демонстраційних приладів, виконання вправ, трудових завдань, лабораторних дослідів, застосування пізнавальних ігор, навчальних дискусій, методів заохочення та осудження у навчальній діяльності, застосування проблемного викладення учбового матеріалу, проблемних бесід, дослідницьких експериментів, використання аналогій, індуктивних та дедуктивних міркувань, застосування методів самостійної роботи, використання усного опитування, письмових робіт та ін.

При аналізі методів навчання щодо їхньої ефективності необхідно порівнювати не ефективність методів взагалі, а їх можливий ефект у вирішенні конкретного завдання навчального плану. При вирішенні одних завдань один метод виявляється більш ефективним, ніж інший, при вирішенні інших завдань вони поміняються місцями. Порівняльна оцінка ефективності не заперечує ролі того чи іншого методу у вирішенні певного завдання, а лише підкреслює, що при виборі методів корисно віддати перевагу тому з них, котрий повинен виявитися більш результативним чи можна вибрати певні їх поєднання для відповідних навчально-виховних ситуацій. Саме їх поєднання у більшості випадків може виявитися найбільш прийнятним для вирішення відповідного завдання.

Плануючи навчальний процес, педагог перебирає відомі йому методи щоб досягти запланованої мети, співвідносячи їх із конкретними умовами і наявними можливостями. Один метод може найшвидше привести до поставленої мети, але він придатний не для всіх, бо деякі студенти тугодуми; інший метод вимагає спеціального обладнання, якого, на жаль, немає; а ще інший – особливо ефективний, але вимагає значної підготовки, потребує більше часу тощо.

Прогнозування методів за допомогою наукового аналізу передбачають

отримання знань про можливість використання різних методів навчання для досягнення конкретної мети. Наукові передбачення відрізняються від інтуїтивних здогадів насамперед своєю точністю, логічною ясністю та послідовністю. Педагогічна інтуїція і практичний досвід є добрими порадиниками, значення яких ніхто не применшує, але в кінцевому підсумку вони вирішують завдання масового підвищення ефективності вибору.

Сучасна педагогіка пропонує великий вибір методів, за допомогою яких можна ефективно вирішувати найскладніші питання. Для кожної групи завдань є «свої» методи, які дозволяють отримати найкращий результат. Немає ефективних чи неефективних, хороших чи поганих методів. Кожен спосіб ефективний за умови, що він правильно підібраний і вміло використовується. Коли педагог не влаштовує жоден з усталених методів, він обирає метод «вільної імпровізації»: метод новаторський, нешаблонний, творчий, такий, що враховує найтонші нюанси, яких жодна схематизована теорія виділити не може.

На вибір методів впливають як об'єктивні, так і суб'єктивні умови. Оцінюючи рівень підготовки студентів як недостатньо високий, в аудиторії проектуються методи, орієнтовані на знижений рівень активності, інтересу і працездатності здобувачів освіти, виходячи з того, що методи розвиваючого навчання (проблемні, евристичні дослідницькі) розраховані і спеціально розроблені лише для сильних студентів. Звідси постійне використання «спрощених» методів: розповідей, пояснень, інструкцій. Застосування методів, що вимагають зниженої розумової активності, ще більше «уповільнює» розвиток.

Перед вибором методів навчання визначаються навчальні завдання заняття, визначається зміст навчального матеріалу та розбивається зміст на логічно завершені частини. Далі йде процедура вибору оптимальної комбінації методів для кожної з логічно завершених частин навчального матеріалу і для кожного етапу конкретного уроку. У той же час загальне рішення про вибір комплексу методів навчання поділяється на кілька кроків, які є проміжним рішенням щодо вибору окремих методів; педагог відповідає на ряд питань: чи можна організувати вивчення даної теми методами самостійної роботи («так», якщо зміст досить

простий, студенти підготовлені до самостійної роботи з даної теми та якщо дозволяє час); чи можна організувати вивчення даної теми пошуковими методами («ні», якщо матеріал дуже простий або дуже складний, студенти не мають достатньої бази для вирішення проблемних ситуацій і не вистачає часу на обговорення проблеми на цьому уроці), чи краще використовувати репродуктивні методи вивчення даної теми; чи можна організувати вивчення даної теми дедуктивним методом; чи можна поєднувати на уроці словесні, наочні та практичні методи (на жаль, часто трапляється так, що матеріально-технічна база навчального закладу не дозволяє в необхідному обсязі використовувати наочність та практичні справи, і педагогам доводиться обмежуватися лише словесними методами (розповідь, бесіда)); які методи стимулювання активності студентів використовуватимуться під час уроку (пізнавальні ігри, навчальні дискусії тощо. Слід враховувати, що навчальні дискусії потребують відносно глибоких знань мови); якими методами контролю та самоконтролю буде перевірено ступінь засвоєння нового матеріалу на момент його закріплення.

Тому добираються методи, які найбільше враховують специфіку змісту матеріалу, що вивчається, можливості здобувачів освіти, матеріально-технічне забезпечення навчального закладу та наявність часу для їх застосування. Оптимальний підбір методів навчання має виняткове значення і є невід'ємною умовою підвищення ефективності навчального процесу.

Висновки. Підсумовуючи, слід нагадати, що нашою темою був оптимальний вибір методів навчання як засобу підвищення ефективності процесу навчання іноземної мови. Існує багато класифікацій методів навчання в дидактиці. Але майже всі вони будуються на основі однієї з істотних ознак методу навчання і кожна з них може бути оптимальною лише щодо окремих сторін навчально-виховного процесу.

На основі аналізу зв'язків методів навчання з іншими елементами навчального процесу та умов, у яких це відбувається на вибір методів навчання впливає ряд критеріїв: закономірності та принципи навчання; цілі та завдання навчання; зміст та методи даної науки в цілому та конкретного предмету, теми; навчальні

можливості студентів (фізичні, психічні, рівень підготовленості, тощо); можливості педагога: попередній досвід, знання типових ситуацій у навчальному процесі, у яких виявляються найбільш ефективними певні поєднання методів, рівень їх теоретичної та практичної підготовки, уміння використовувати конкретні методи, уміння вибрати оптимальний варіант, особистісні характеристики та ін.

Обираючи методи навчання наступного уроку, педагог вирішує, чи обиратиме він методи самостійного вивчення теми студентами чи під його керівництвом; обирає пошуковий чи репродуктивний методи вивчення даної теми; обирає індуктивний або дедуктивний метод; вирішує, якими методами стимулюватиме активність здобувачів освіти, мотивуватиме їх та обирає методи контролю/самоконтролю.

Розглянуті нами можливості різноманітних методів навчання ще раз підтверджують необхідність їх поєднання в реальному навчальному процесі. При цьому слід пам'ятати, що різноманітність методів веде до засвоєння знань і аудіювання, спостереження і практичної діяльності, що робить сприйняття особливо ефективним. Завдяки різноманітності методів активне сприйняття навчального матеріалу забезпечує формування в студентів різних видів пам'яті та характеру розумової діяльності. Різноманітність методів, завдяки ефекту новизни та зміни діяльності, активізує пізнавальну діяльність студентів, збуджує і підтримує їхній пізнавальний інтерес, запобігає його зниженню при монотонності діяльності. Поєднання методів дозволяє якнайкраще врахувати специфіку навчального матеріалу, розкрити здобувачам освіти свої навчально-пізнавальні можливості та здібності, вибрати найбільш раціональні способи здобуття знань.

Список використаних джерел.

1. Альошина О.М. Сучасні методи та технології викладання іноземних мов у ВНЗ. *Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти*. С. 242-247.

URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/7482c3ae-51c0-4e88-bba8-9b97b7368fc2/content>

2. Білик О. С.; Ключковська І. М. Інтеграція методів навчання іноземних мов у вищих навчальних закладах. *Педагогічний альманах*, 2016, 30: 75-81.
3. Закон України Про освіту // https://urst.com.ua/act/pro_osvitu
4. Сошенко, С. М., Коломієць Б. С. Еволюція методів викладання іноземної мови. *Педагогічний процес: теорія і практика*. 2014, 1: 22-27.

Вікторія БОНДАРЕНКО

кандидат юридичних наук, доцент

Кирило ЖУРА

магістр 2-го курсу Інституту права

(Львівський державний університет внутрішніх справ)

IMPORTANCE OF LEGAL ENGLISH IN LAW PRACTICE

Abstract. In today's globalized world, communicating effectively in English is essential for success in many professions, including law. An aspiring lawyer or law student may find himself working with international clients or colleagues or conducting legal research in English. Therefore, using English for specific purposes has become urgent and obligatory. Being a proficient, fluent speaker of general English, in this respect, is no longer enough to be engaged in the global business world communication. The world of business these days has made it necessary to learn more specific English vocabulary, and it happens that legal English vocabulary is one of the most important ones.

Keywords: *legal English language, resources, communication, legal writing, legal pragmatics, vocabulary, study.*

Анотація. У сучасному глобалізованому світі ефективне спілкування англійською мовою є запорукою успіху в багатьох професіях, включаючи юриспруденцію. Юрист-початківець або студент-правник може опинитися перед